اخبار

رئیس قوه قضائیه:

همه قوا در پیاده‌سازی شعار سال مسئول هستند

رئیس قوه قضائیه با تأکید بر اینکه در امر پیاده‌سازی کامل و جامع امر «سرمایه‌گذاری برای تولید» همه قوای کشور دارای وظایف و مسئولیت هستند، به مقامات مسئول قضایی و مشخصاً دادستان کل کشور دستور داد در اسرع وقت برنامه‌ای عملیاتی برای تعیین وظایف و مسئولیت‌های قوه قضائیه در جهت تحقق شعار سال تدوین کنند.

به گزارش میزان، حجت‌الاسلام محسنی اژه‌ای در نشست شورای‌عالی قوه قضائیه، با بیان اینکه به صرفِ «گفتن» و «سخنان کلیشه‌ای» شعار سال تحقق نمی‌یابد و باید رویکردی عملیاتی در پیش گرفت؛ یکی از الزامات مهم در امر تحقق شعار سال را هدایت جریان نقدینگی و تسهیلات بانکی به سمت فعالیت‌های تولیدی و مولّد دانست و بر اهتمام ویژه در نظارت و جلوگیری از صرف تسهیلات اخذ شده به جای تولید در بازارهای سوداگرانه تأکید کرد.

معاون اول رئیس جمهوری در مشهد:

قیم مردم نیستیم

معاون اول رئیس جمهوری که به منظور افتتاح یک طرح صنعتی در استان خراسان رضوی و همچنین دیدار و گفت‌وگو با نخبگان و فعالان اقتصادی این استان به مشهد مقدس سفر کرد، روز گذشته در اولین جلسه اعضای «کارگروه ملی زیارت» در دولت چهاردهم حضور یافت. به گزارش ایرنا، محمدرضا عارف با بیان اینکه انقلاب ما به عنوان یک انقلاب فرهنگی باید برای برآوردن حداقل‌های نیاز فرهنگی جامعه تلاش کند، افزود: «البته ما به عنوان حاکمیت قیم مردم نیستیم، بلکه خدمتگزار آنان هستیم و باید برای برآورده کردن مطالبات جدی مردم در زمینه‌های مختلف از جمله زیارت اماکن مقدس، با تمام توان پای کار بیاییم و مطمئن باشیم که نتایج بسیار خوبی برای جامعه دارد.»

گفتنی است در سفر عارف به خراسان رضوی کارخانه «خیام سپهر فولاد» نیشابور افتتاح می‌شود. این مجتمع فولادی که با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به میزان ۲۹ هزار و ۴۷۰ میلیارد ریال و ۴۵ میلیون یورو تأسیس شده است، زمینه اشتغال مستقیم ۳۰۰ نفر را فراهم می‌کند.

ابلاغ افزایش حقوق کارمندان

رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور از ابلاغ افزایش ۲۰ تا ۴۲ درصدی حقوق کارمندان دولت بر اساس متغیرهای حق عائله‌مندی و حق اولاد خبر داد. به گزارش ایرنا، علاءالدین رفیع‌زاده اعلام کرد: «دیروز مصوبه مربوط به افزایش ضریب حقوق ۱۴۰۴ کارمندان دولت ابلاغ شد.

بر اساس این مصوبه حقوق کارمندان ۲۰ تا ۴۲ درصد افزایش می‌یابد. حق عائله‌مندی و اولاد مهم‌ترین متغیر تأثیرگذار در تفاوت درصدهای مذکور است.» هیأت وزیران در جلسه ۱۰ فروردین ۱۴۰۴، به پیشنهاد مشترک سازمان‌های اداری و استخدامی کشور و برنامه و بودجه کشور میزان افزایش حقوق کارکنان دولت را تصویب کرد که ۱۷ فروردین ماه از سوی معاون اول رئیس‌جمهوری ابلاغ شد.

انهدام یک تیم تروریستی وابسته به داعش در استان کردستان

روابط عمومی قرارگاه حمزه سیدالشهدا سپاه با انتشار اطلاعیه‌ای از شناسایی و انهدام تیم تروریستی وابسته به داعش در استان کردستان در روزهای ابتدایی سال جدید خبر داد.

در این اطلاعیه آمده است: یک تیم تروریستی وابسته به داعش در روزهای ابتدایی سال، شناسایی و متلاشی شد. عناصر این تیم تروریستی که از اتباع کشورهای خارجی و از نیروهای آموزش‌دیده گروه تروریستی داعش بودند، قصد انجام عملیات انتحاری در جشن‌های نوروزی هموطنان در استان کردستان را داشتند که با الطاف الهی شناسایی و پیش از هرگونه اقدامی به هلاکت رسیدند.

نسخه مذاکراتی دولت چهاردهم

پزشکیان: مذاکره می کنیم اما نه با ذلت

گزارش

رضوانه رضایی‌پور - الهام یوسفی
روزنامه نگار

رئیس جمهوری جنبه دیگری از راهبرد مورد وفاق در کشور درباره پاسخ به درخواست مذاکره رئیس جمهوری آمریکا را بیان کرد. مسعود پزشکیان گفت: «ما به مذاکره باور داریم، اما نه با ذلت. ما با همه دنیا مذاکره می‌کنیم. ما به دنبال مذاکره هستیم، اما آمریکایی‌ها هم باید ثابت کنند که به دنبال مذاکره هستند.» این اظهارات یکشنبه گذشته در نشست رئیس جمهوری با نمایندگان احزاب و تشکل‌های مردمی بیان شد. پزشکیان به مسائل دیگر کشور؛ از ناترازی‌ها تا برکناری معاون امور مجلس و مسائل اجتماعی و فرهنگی هم اشاره کرد. اما بخش مربوط به مذاکرات، از اهمیت مضاعفی برخوردار است.

پزشکیان در سخنانی که بیانگر تلاش او برای تشریح اقدامات دولت در مدت فعالیت خود است، وقتی به بخش سیاست خارجی رسید، به این موضوع اشاره کرد که «به مناسبت عید سعید فطر با همه سران منطقه گفت‌وگوی تلفنی داشتم.» وی اضافه کرد: «اکنون ارتباط ما با این کشورها خیلی بهتر از گذشته شده است.» پس از این بود که رئیس جمهوری به مسأله مذاکره با آمریکا اشاره کرد: «اما موضوع مذاکره با آمریکا متفاوت است.» منظور پزشکیان از اینکه «موضوع مذاکره با آمریکا متفاوت است» ناظر بر این است که دولت برای گسترش ارتباطات با کشورها، به‌ویژه کشورهای منطقه تلاش می‌کند و این تلاش‌ها مؤثر بوده است، اما مذاکره با امریکا، متفاوت از مذاکره با دیگر کشورهاست.

رئیس جمهوری دلایل خود برای این تفاوت را بیان کرد: «وقتی کشوری مثل آمریکا ما را تحت فشار همه‌جانبه گذاشته و هر روز هم تهدید می‌کند، چگونه می‌شود با او مذاکره کرد!» وی به رغم بیان اینکه «چطور می‌شود با کشوری که هر روز تهدید می‌کند، مذاکره کرد؟» راه مذاکره را نبست و نگفت ما با چنین کشوری مذاکره نمی‌کنیم، بلکه گفت: «ما به مذاکره باور داریم، ولی نه با ذلت. ما با همه دنیا مذاکره می‌کنیم و با کسی دعوا نداریم، اما زیر بار ذلت نمی‌رویم و به هر قیمت مذاکره نمی‌کنیم.»

رئیس جمهوری ادامه داد: «ما دنبال جنگ، ناآرامی و بمب هسته‌ای نیستیم، دیگر چگونه به دنیا اطمینان دهیم؟ ما به دنبال مذاکره هستیم، اما آنان (هستند) که باید ثابت کنند به دنبال مذاکره هستند. اینکه ایران قصد استفاده غیرصلح‌آمیز از توانمندی‌های هسته‌ای خود را ندارد، صرفاً حرف من نیست، بلکه فتوای شرعی رهبر معظم انقلاب است.»

دلالت‌های سخنان پزشکیان

شاید این‌طور به نظر برسد رئیس جمهوری حرف تازه‌ای نزد، یعنی جدیدتر از آن که در اولین جلسه هیأت دولت در سال جدید گفت. رئیس جمهوری در جلسه ۱۰ فروردین دولت گفت: «در پاسخ به نامه ترامپ اگر چه موضوع مذاکره مستقیم میان دو طرف رد شده، اما... تأکید شده ایران هیچ‌گاه از مذاکره پرهیز نداشته و این فقط بدعهدی‌ها بوده که باعث بروز مشکل در این مسیر شده که باید جبران و اعتمادها بازسازی شوند؛ این نوع رفتار آمریکایی‌هاست که ادامه مسیر مذاکره را مشخص می‌کند.» در نگاه اول به نظر می‌رسد که سخنان یکشنبه گذشته، تکرار اظهاراتی است که پیش‌تر بیان شد. اما در این تکرار، دلالت‌هایی است. اولین دلالت درونی یا بیرونی، بیان این حقیقت است که ایران در پذیرش مذاکره یا نفی مذاکره، استدلال‌های درستی دارد. دست‌کم در تاریخ کوتاه مدت، آن طرف که همواره خلف وعده عمل کرده و توافق‌ها را برهم زده آمریکا بود. دلالت ایران، ناظر بر این حقیقت است که برخلاف ادعای اولیه ترامپ مبنی بر اینکه به دنبال مذاکره است و ایران از مذاکره گریزان، برای افکارعمومی ایران و جهان مسجل شد که ایران از مذاکره گریزان نیست. حالا کسی نمی‌تواند سیاست‌گذاران ایران را متهم کند که بی دلیل از مذاکره برای حل مسائل طفره می‌روند. در واقع تجربه و عقلانیت برخاسته از تجربیات گذشته است که موضع ایران در قبال مذاکره را مشخص می‌سازد. دلالت سوم، بیانگر این واقعیت است که با اظهارات پزشکیان و دیگر مقامات عالی از جمله رئیس ستادکل نیروهای مسلح درباره نفس مذاکره، پرچم مذاکره از دستان ترامپ خارج شد. حالا توپ در زمین امریکا است که باید با نشان دادن صداقت و حسن نیت مسیر آتی مذاکرات را روشن کند، حسن نیت و صداقتی که آمریکا، از تجربه برجام تا آزادسازی دارایی‌های ایران در کره جنوبی، نشان داد عاری از آن است. بنابراین ملاحظات، می‌توان سخن پزشکیان را دقیق‌تر دریافت که «ما به دنبال مذاکره هستیم، اما آنان (هستند) هم باید ثابت کنند به دنبال مذاکره هستند.»

به دنبال رأی نیستم!

رئیس جمهوری در این نشست، سخنان دیگری را مطرح کرد که در نوع خود دارای اهمیت، به ویژه اهمیت سیاسی است. مثلاً اینکه «دولت با تغییر افراد اصلاح نمی‌شود و تغییر رفتار سازمانی نیز در مدت یک یا دو سال محقق نخواهد شد، بلکه به یک دهه زمان نیاز دارد.» یا درباره حل مشکلات اجتماعی، گفت: «مسائل اجتماعی به صرف نسخه نوشتن حل نمی‌شود. ما برای حل مشکلات برنامه داریم، ولی صرف برنامه کفایت نمی‌کند. دستورالعمل وجود دارد، ولی اجرا راحت نیست.» وی در همین بخش اضافه کرد: «معتقدم مسائل اجتماعی را نمی‌توان با امر و نهی حل کرد و باید با مردم با مهربانی و عطوفت صحبت کنیم.» اما بخش مهم‌تر سخنان رئیس جمهوری، وقتی بود که به قدرت و نگاه خود به انتخابات آینده اشاره کرد. پزشکیان با طرح اینکه «تلاش برای کسب قدرت، با تلاش برای حل مشکلات کشور تفاوت دارد» که نقدی است به نگاه خام‌دستانه برخی به قدرت، تصریح کرد: «هدف من جمع کردن رأی و نگاه من معطوف به انتخابات بعدی نیست، من برای خدمت به کشور و مردم به صحنه آمده‌ام و علاقه دارم مردم و کشورم به عزت برسند.»

رئیس جمهوری گفت قرار نیست حامیان انتخاباتی به دولت جذب شوند، امری که در گذشته اتفاق افتاد. پزشکیان گفت: «حامیان انتخاباتی خود را فراموش نکرده‌ام. آنان هم به میدان بیایند و به ما کمک کنند، اما نمی‌خواهیم ساختار اداری را بزرگ کنیم، بلکه دنبال کوچک کردن دولت هستیم.»

چرایی برکناری معاون امور مجلس

نامه پزشکیان به شهرام دبیری، معاون سابق امور مجلس رئیس جمهور که از دوستان نزدیک او هم هست، در نوع خود دارای اهمیت است. در جلسه یکشنبه شب هم پزشکیان گفت: «نمی‌خواستم معاون پارلمانی را کنار بگذارم، ولی مردم و اعتقاد خود را بر دوستی ترجیح دادم.» این ترجیح، همان اتفاقی است که در گذشته دیده نمی‌شد و اتفاقاً همین بود که تحسین اصولگرا و اصلاح‌طلب را به دنبال داشت.

به رغم همه اینها، این بخش از سخنان رئیس جمهوری هم جالب بود، سخنانی که البته تکراری بود، اما بار دیگر رویکرد دولت وفاق ملی نسبت به مسائل کشور و کسانی را که به واقع و نه از سر سیاست بازی می‌خواهند این مسائل حل شود روشن کرد. وی با بیان اینکه «هر کس می‌تواند کمکی کند به میدان بیاید، یک بخش را در اختیار بگیرد و مشکلات آن را حل کند» گفت: «اگر کسی برنامه‌ای برای حل ناترازی‌ها دارد، آن را می‌پذیریم، ولی این مشکل صرفاً با دستورالعمل حل نمی‌شود، راه‌حل آن بسته به هر منطقه و اقلیم فرق دارد و نمی‌شود یک نسخه برای همه مناطق کشور نوشت و اجرا کرد.» این همه درحالی بود که به تصریح پزشکیان «ما این ناترازی‌ها را ایجاد نکرده‌ایم، بلکه وارث آنها هستیم، با این حال مردم به حق از ما توقع حل این ناترازی‌ها را دارند و دولت نیز در این زمینه در حال تلاش است.»

تفاوت دولت چهاردهم در همین است که رئیس جمهوری اشاره کرد، یعنی مشکلات را زیر فرش پنهان نکردن: «واقعیات جامعه و نارضایتی مردم را قبول دارم، ولی دولت به جای پاک کردن صورت مسأله دنبال حل مشکلات است.»

عکس/ president.ir

پزشکیان: ما دنبال جنگ، ناآرامی و بمب هسته‌ای نیستیم، دیگر چگونه به دنیا اطمینان دهیم؟ ما به دنبال مذاکره هستیم، اما آنان باید ثابت کنند به دنبال مذاکره هستند. اینکه ایران قصد استفاده غیرصلح‌آمیز از توانمندی‌های هسته‌ای خود را ندارد، صرفاً حرف من نیست، بلکه فتوای شرعی رهبر معظم انقلاب است

برش

مذاکره به تنهایی هدف نیست

یک دلالت مهم دیگری که از سخنان رئیس جمهوری فهمیده می‌شود، نگاه دولت به نفس مذاکره است. به عبارت دیگر، در اظهارات پزشکیان می‌توان این سؤال را یافت که «مذاکره برای چیست؟» یا اینکه «قرار است با مذاکره چه چیزی حاصل شود؟» دقت در اظهارات رئیس جمهوری نشان می‌دهد که در نگاه پزشکیان و دولت وفاق ملی، نفس مذاکره، به هر قیمتی، در هر شرایطی و به هر طریقی هدف نیست.

قرار نیست مذاکره شود تا صرفاً مذاکره شود. بلکه مذاکره هدفی را دنبال می‌کند و اولین هدف در مذاکرات پیش رو، اثبات این مسأله است که آمریکا واقعاً به دنبال مذاکره برابر و با حسن نیت است. در واقع نوع نگاه و عملکرد آمریکاست که مسیر آتی مذاکرات را مشخص می‌کند. این نگاه به مذاکرات خلاف رویکردهایی است که پیشتر تجربه شد، رویکردهایی که در آن نفس مذاکره به عنوان نوعی پادزهر مشکلات داخلی و خارجی تلقی می‌شد. اما در دولت وفاق ملی، نشستن در دو طبقه با اتاق جداگانه با آمریکایی‌ها، نه برای این هدف که مذاکره‌ای انجام شود، بلکه برای رسیدن به این هدف است که آیا آمریکا در انجام مذاکره جدی و با حسن نیت است یا خیر؟ و این مذاکرات آیا منافع ایران را تامین می کند یا خیر؟ این نقطه تفاوت رویکرد دولت وفاق ملی با سایر تجربه‌ها، خود ناشی از تجربه‌هایی است که هم در داخل و هم در رابطه با آمریکا به دست آمد. این تجربه‌ها در هر صورت، نوعی پختگی سیاست‌گذارانه و دوری از هیجان را نشان می‌دهد.

یادداشت

ترکیب مقاومت هوشمندانه و گفت و گوی هدفمند

فیاض زاهد
استاد دانشگاه و تحلیلگر سیاسی

از نگاه رئیس جمهوری مذاکره ابزاری است که باید برای دستیابی به اهداف ملی و راهبردی از آن استفاده کرد. این دیدگاه که مذاکره وسیله‌ای برای رسیدن به نتایج مطلوب است، کاملاً درست و منطقی به نظر می‌رسد. در همین راستا آقای پزشکیان در انتخابات بر چندین راهبرد کلیدی تأکید داشت که هرکدام از آنها در شرایط کنونی کشور حائز اهمیت هستند. یکی از اهداف اصلی آقای پزشکیان، تکوین جایگاه بانوان و احترام به حقوق آنان بود. ایشان همچنین مخالفت خود را با طرح‌های غیرمنطقی اعلام کرد. موضوع دیگر مقابله با فیلترینگ بود که به‌عنوان یکی از چالش‌های اجتماعی و ارتباطی کشور مطرح است. اما شاید مهم‌ترین محور راهبردی پزشکیان، حل مناسبات بین‌المللی، رفع تحریم‌ها و خروج کشور از شرایط دشوار اقتصادی فعلی باشد. در زمینه پرونده هسته‌ای باید توجه داشت که شرایط کنونی نتیجه اقدامات دولت پیشین آمریکا است. خروج دونالد ترامپ از برجام در حالی رخ داد که ایران حسن نیت خود را در مذاکرات نشان داده بود. بنابراین نمی‌توان انتظار داشت ایران هزینه تصمیمات یک‌جانبه آمریکا را بپردازد. این مسأله نشان می‌دهد مذاکره باید بر پایه اصول برابر و احترام متقابل انجام شود، نه اینکه فقط با هدف گفت‌وگوها یا مذاکرات بی‌حاصل دنبال شود. با وجود اعتقاد رئیس جمهوری کشورمان به مذاکره، او اعلام کرد که فعلاً این امر به تعویق افتاده است. این تصمیم ناشی از ارزیابی شرایط منطقه‌ای و تغییرات اخیر است که به نوبه خود بیانگر نگاه عمیق و دقیق پزشکیان به مذاکره است. با این حال باید توجه داشت که برنامه کلی دولت همچنان بر اساس حل تنش‌های بین‌المللی و رفع تحریم‌ها طراحی شده است. این تأخیر نباید به معنای کنار گذاشتن گفت‌وگو تلقی شود، بلکه فرصتی برای بازنگری در استراتژی‌ها و آماده‌سازی بهتر برای مذاکرات آینده است. چرا که از دیدگاه منطق توسعه، حل مشکلات داخلی کشور بدون تعامل با جامعه جهانی ممکن نیست. تجربه تاریخی کشورهای دیگر نشان می‌دهد گاهی اوقات مصالحه و گفت‌وگو می‌تواند امتیازاتی را به همراه داشته باشد که از طرق دیگر قابل دستیابی نیست. مطالعات توسعه جهانی تأکید دارند هیچ کشوری بدون جذب سرمایه‌گذاری خارجی وارد مدار پیشرفت نشده است. ایران نیز برای حل مشکلات اقتصادی همچون ناترازی‌ها و عقب‌ماندگی در حوزه سرمایه‌گذاری، نیازمند تعامل سازنده با جهان است. این مسأله نه تنها یک انتخاب بلکه یک ضرورت برای آینده کشور محسوب می‌شود. بنابراین اصل اساسی در سیاست خارجی ایران باید حفظ تمامیت ارضی، کرامت ملی و منافع بلندمدت کشور باشد. اتخاذ تصمیمات احساسی یا غیرمنطقی می‌تواند هزینه‌های سنگینی را به همراه داشته باشد. بنابراین، ترکیبی از مقاومت هوشمندانه و گفت‌وگوهای هدفمند می‌تواند بهترین راهبرد برای عبور از چالش‌های کنونی باشد.

رویکرد واقع‌بینانه نسبت به مذاکره

محسن پاک‌آیین
دیپلمات سابق

جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک کشور مستقل و مقتدر در طول تاریخ خود پس از پیروزی انقلاب اسلامی، هیچ‌گاه تحت فشار حاضر به مذاکره با کشورهای دیگر نشده و با اتکا به قدرت مردم که همواره حامی این نظام بودند و همچنین توانمندی بالای دفاعی و نظامی خود و درعین حال دارا بودن موقعیت خاص ژئوپلیتیک و توانمندی‌های اقتصادی، حاضر نشده و نخواهد شد که در شرایط فشار با کشوری معامله یا مذاکره کند یا امتیازی بدهد.

در رابطه با آمریکا هم این مسأله جاری و ساری است. از روزی که دونالد ترامپ در این کشور به قدرت رسیده، سعی دارد نه تنها با ایران بلکه با جهان از روی ستیز، خصومت و دیکتاتوری صحبت کند و تلاش کند دیدگاه‌های خود را در جهت منافع آمریکا بر کشورهای جهان تحمیل کند. درواقع ترامپ به دنبال این است که نوعی برتری نژادی آمریکا را در جهان نهادینه سازد و تنها منافع مردم کشور خود را در نظر بگیرد. البته سیاست‌هایی که دنبال کرده به نفع مردم این کشور هم نبوده است.

در این میان جمهوری اسلامی ایران در سطح عالی‌ترین مقام اعلام کرده است که تحت فشار مذاکره نمی‌کنیم و آمریکایی‌ها اگر بخواهند از مسیر تهدید، خباثتی را انجام دهند قطعاً ایران با آن مقابله خواهد کرد. اما همان‌طور که در پاسخ ایران به ترامپ اعلام شده در عین نفی مذاکره مستقیم، آمادگی خود را برای انجام مذاکره غیر مستقیم در یک کشور ثالث اعلام کرده است. این اقدام هم نشان دهنده این است که ایران به دنبال تنش نیست و ترجیح می‌دهد از مسیر دیپلماتیک اختلافات را حل و فصل کند و از طرفی دیگر به دلیل عدم اعتمادی که به آمریکا دارد و تجربه مذاکرات قبلی، حاضر به مذاکرات مستقیم نیست. لذا همانگونه که رئیس جمهوری هم اعلام کرده‌اند، ما مخالف مذاکره نیستیم و این ملت ایران نیست که به مذاکره «نه» می‌گوید. ما به دلیل عدم اعتماد به آمریکا با مذاکره مستقیم مخالف هستیم و به هیچ وجه تحت فشار مذاکره نخواهیم کرد. البته باب گفت‌وگو به صورت غیر مستقیم باز است. درعین حال سخنان رئیس جمهوری بیانگر این موضوع مهم نیز هست که دولت به مذاکره به عنوان یک هدف نگاه نمی‌کند و درپی آن نیست تا به هر قیمت و در هر شرایطی، راه مذاکره را دنبال کند. به عبارت دیگر برخلاف تجربه‌های گذشته که در آن صرف مذاکره هدف عنوان می‌شد، اکنون شاهد رویکردی واقع‌بینانه نسبت به نفس مذاکره هستیم که در آن قرار است هدفی حاصل شود و این هدف، در گام اول باید با اعتمادسازی طرف مقابل به دست آید؛ اعتمادسازی‌ای که مسیر آتی مذاکرات را مشخص خواهد کرد.

مذاکره یک هدف مستقل نیست

عباد اکبری
کارشناس سیاست خارجی

در تاریخ روابط بین‌الملل مذاکره همواره به‌عنوان ابزاری کارآمد و عقلانی برای پیشبرد اهداف ملی، مدیریت بحران و دستیابی به توافق‌های پایدار شناخته شده است. آنچه امروز در کشاکش مذاکره بین ایران و آمریکا اهمیت دارد، جایگاه و کارکرد این ابزار در منظومه راهبردی هر کشور است. مذاکره نه یک ارزش مطلق است، نه نشانه ضعف یا عقب‌نشینی؛ بلکه ابزاری است برای حفظ منافع، تأمین امنیت و ارتقای جایگاه کشور در نظم بین‌الملل. به‌همین دلیل نباید آن را به هدفی مستقل یا نماد تعامل‌گرایی بی‌قید و شرط تقلیل داد.

نقطه تمایز یک سیاست خارجی فعال و مقتدر، در نحوه بهره‌گیری از ظرفیت‌های دیپلماتیک نمایان می‌شود. کشوری که با تکیه بر اصول عقلانیت و عزت وارد فرآیند مذاکره می‌شود، نه‌تنها مشروعیت بین‌المللی خود را تثبیت می‌کند، بلکه با ابتکار عمل در میدان گفت‌وگو می‌تواند روندها را به نفع خود بازتعریف کند. با این حال، شرط لازم برای ورود به مذاکره، وجود اراده واقعی و متقابل در طرفین است. مذاکره یک‌سویه، فاقد کارکرد واقعی است و تنها به ابزاری برای تحمیل خواسته‌ها و فشارهای سیاسی و اقتصادی بدل می‌شود. جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های اخیر بارها نشان داد که از منطق مذاکره استقبال می‌کند، اما این استقبال بر پایه عزت، حکمت و مصلحت ملی شکل گرفته است. ایران نه خواهان جنگ و تقابل است، نه به‌دنبال بی‌ثبات‌سازی منطقه یا رقابت‌های مخرب تسلیحاتی. برعکس، سیاست رسمی جمهوری اسلامی ایران همواره بر تعامل سازنده، حفظ امنیت جمعی و پرهیز از تنش تأکید داشته است.

این مواضع تنها اظهارات سیاسی نیستند و این موضوع از پشتوانه‌های حقوقی، فقهی و راهبردی برخوردارند. با این حال رویکردهای دوگانه آمریکا، از جمله برخورد سیاسی با فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران، نه‌تنها مسیر گفت‌وگو را با مانع مواجه می‌سازد، بلکه نشانه‌ای از بی‌اعتمادی ساختاری در روابط ایران با آمریکا به شمار می‌رود. اگر مذاکره قرار است به راه‌حلی پایدار بینجامد، باید مبتنی بر احترام متقابل، راستی‌آزمایی و پایبندی به تعهدات باشد. بازگشت به مسیر تعامل، بدون جبران بدعهدی‌ها و رفع فشارهای ناعادلانه، نه‌تنها دستاوردی به‌همراه ندارد، بلکه می‌تواند به تقویت بدبینی داخلی نسبت به دیپلماسی بینجامد.

مذاکره در هر شکل آن امروز تنها در شرایطی می‌تواند به دستاورد ملموس منجر شود که ابزار تأمین منافع ملی و تقویت اقتدار کشور باشد. جمهوری اسلامی ایران از گفت‌وگو استقبال می‌کند، اما گفت‌وگویی عزتمندانه، متوازن و نتیجه‌محور؛ نه مذاکره‌ای با پیش‌شرط‌های یک‌طرفه و از سر اضطرار.

رویکرد پزشکیان منفذی برای راهبرد ایران

حسین نورانی‌نژاد
قائم‌مقام حزب اتحاد ملت

مذاکره سیاسی و دیپلماتیک گاهی بین دولت‌های همسو صورت می‌گیرد و گاهی بین دولت‌های دارای اختلاف و حتی دشمن. مذاکره اولی عادی است و مذاکره دوم، می‌تواند بیانگر ارزش سیاست و هنر سیاستمدار باشد.

مسأله مذاکره ایران و آمریکا هم می‌تواند ذیل صورت‌بندی دوم باشد. زیرا اختلافات تاریخی بین دو کشور کم نیست. آمریکا خوی استکباری دارد، زورگویی می‌کند، سوابق مداخله آزاردهنده‌ای دارد، بدعهدی رئیس جمهوری فعلی‌اش ترامپ در برجام پیش روی ماست. همه اینها خشم و بدبینی نسبت به هیأت حاکمه آمریکا را منطقی می‌سازد. اما با علم به همه این موارد، به نظر می‌رسد می‌شد با حواس جمع‌تر منافع ملی خود را دنبال کنیم. امروز اگر حل مسائل را صرفاً بر اساس منافع ملی ایران و ایرانیان و چهارچوب‌های تعیین شده دنبال کنیم، در مواجهه با آمریکا و غربی که روزبه‌روز راستگراتر و فاشیستی‌تر می‌شود، بهتر است.

از سوی دیگر باید دانست که اصل مذاکره یک نمایش صلح در صحنه داخلی و جهانی به همراه خواهد داشت. البته حضور در مذاکره به معنای پذیرش نظرات یا زورگویی‌های طرف مقابل نیست.

می‌توان وارد مذاکره شد و سپس شکست مذاکرات را هم اعلام کرد.

همین عامل به تنهایی هزینه کمتری دارد تا اجتناب از مذاکره. با اینکه بنا بر نظر قریب به اتفاق کارشناسان، ترامپ ویژگی‌های شخصیتی خاصی دارد، اما در مقابل ایران هم کارت‌هایی دارد و در کنار همه اینها، منطقه خاورمیانه شرایطی دارد که می‌توان روی آنها برای مدیریت تنش با آمریکا حساب کرد.

رویکرد اخیر رئیس جمهوری پزشکیان درباره مذاکره می‌تواند منفذی برای این راهبرد و خرید زمان و فرصت برای این منظور باشد. اکثریت جامعه هم چنین مطالبه‌ای دارد و شاید اغراق نباشد که اصلی‌ترین وجه تمایز دکتر پزشکیان با رقبایش در انتخابات ریاست‌جمهوری و از عوامل انگیزه‌بخش برای رأی به او همین رویکرد باشد.